

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Jövő 1. – Az emberközpontú tervezés határai				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): dr. Schneider Ákos, schneider@mome.hu				
Kód: M-DE-303	Kapcsolódó tanterv (szak/szint):	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter):	Kredit:	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: A kurzus keretében a hallgatók megismerkednek a kortárs designkultúra jövőbe mutató jelenségeivel, a filozófia és a designelmélet aktuális diskurzusaival. Képesség: A hallgatók argumentációs és analitikus eszköztárukat, vitakészségüket, prezentációs technikájukat fejlesztik, miközben felhívást kapnak rá, hogy komplex rendszerekben gondolkodjanak. Attitűd: A kurzus kritikai, elemző megközelítésre sarkall, és támogatja az inter-, illetve transzdiszciplináris munkát. Autonómia és felelősségvállalás: A hallgatók kutatásukért felelősséget vállalnak; annak eredményével kapcsolatban körültekintően, önreflexíven kommunikálnak. Önállóan dolgoznak fel forrásokat, amelyekre írásban és szóban is reagálnak; álláspontjukat nyilvános vitahelyzetben világosan artikulálják.				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: A félév során ökológiai, technológiai lehetőségek és krízisek mentén közelítünk a modern designkultúrához. Kiindulópontunkat az az állítás jelenti, hogy a tervezett környezetet egyre inkább meghatározza egy újfajta anyagság, amely legalább olyan radikális változásokat hozhat, mint az első ipari forradalmak. A bioszféra és technoszféra határai elmosódnak, áttörések tanúi vagyunk a nanotechnológia, a biotechnológia, az információs technológia és a kognitív tudomány területén. A designelméletben is egyre erősebbé válnak az antropocentrikus nézőpont kizárólagosságát megkérdőjelező hangok, a tervezők figyelme pedig olyan határhelyzetek irányába terelődik, amelyek ember és nem-ember interakciójából születnek. A kurzus célja, hogy szakszövegek és kortárs projektek elemzésén keresztül rávilágítson a klímaváltozás és az emergens technológia által meghatározott nemzetközi designkultúra jövőt érintő kulcskérdéseire.				

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. hét: Bevezetés
2. hét: Az emberközpontú tervezés
Olvasmány: Don Norman: The Design of Everyday Things. Részlet. Forlano, L., 2020 [2017].
3. hét: A „poszthumán” értelmezései
Olvasmány: Harari N. Y., 2018 [2015]. Homo Deus: A holnap rövid története. Budapest: Agave, 45–55.
4. hét: Poszthumanizmus és design
Olvasmány: „Poszthumanizmus és design”. Ford. Schneider Ákos. Helikon 2020/3: 372–395.A
5. hét: Az ökológiai válság és az antropocén kor designelméleti kérdései I.
Olvasmány: Ferrando, F., 2018 [2013]. „Poszthumanizmus, transzhumanizmus, antihumanizmus, metahumanizmus és az új materializmusok.” Ford. Lovász Ádám. Helikon 2018/4: 394–404.
6. hét: Az ökológiai válság és az antropocén kor designelméleti kérdései II.
Olvasmány: Demos, T.J., 2017. Anthropocene, Capitalocene, Chtulucene – The Many Names of Resistance. In. Against the Anthropocene. Berlin: Sternberg Press, 84–98.
7. hét: Spekulatív design I.: tervezői-alkotói léptékváltások
Olvasmány: Bratton, B. H., 2016. On Speculative Design. In. The Time Complex: Post-Contemporary. Szerk. Armen Avanessian és Malik Suhail. Mexico City: Name Publications, 57–88.
8. hét: Spekulatív design II.: társalkotói gyakorlatok
Olvasmány: Slavin, K., 2016. Design as Participation. Journal of Design and Science. <https://jods.mitpress.mit.edu/pub/design-as-participation>
9. hét: Ember-gép interakciók I.: A test mint tervezett tárgy
Olvasmány: Mumford, L., 2000 [1967]. Az óriásgép tervezete. In. A gép mítosza. Ford. Csillag Veronika. Budapest: Európa Könyvkiadó.
10. hét: Ember-gép interakciók II.: A kiborg alakja
Olvasmány: Colomina, B., Wigley, M., 2016. Are We Human?: Notes on an Archeology of Design. Zürich: Müller. Részlet.
11. hét: Transzhumanista távlatok és modern designkultúra
Olvasmány: Berardi, F., 2019. (Sensitive) Consciousness and Time: Against the Transhumanist Utopia. e-flux journal #98. <https://www.e-flux.com/journal/98/257322/sensitive-consciousness-and-time-against-the-transhumanist-utopia>.
12. hét: Összegzés, kérdések, visszajelzések

A hallgatók tennivalói, feladatai:

A szemeszter során a hallgatók kutatást végeznek egy megadott designprojekttel kapcsolatban, amelynek eredményét önállóan vagy párban prezentálják. A hallgatók egymás prezentációira – meghatározott kritériumok alapján – visszajelzést adnak.

Az aktuális olvasmánnyal kapcsolatban minden hallgatónak meg kell fogalmaznia egy nyitott kérdést, amely vitaindítóként szolgálhat a csoport számára. Minden hallgatótól elvárt, hogy aktívan részt vegyen az órai diskussziókban (rendszerint pro és kontra érvelési szituációk, a think-pair-share vagy a Jigsaw-módszer segítségével).

A kurzus teljesítésének feltétele a – kulcsfogalmakat, illetve azok viszonyát tisztázó – zárthelyi dolgozat sikeres megírása a vizsgaidőszakban (kollokvium).

A tanulás környezete: tanterem.

Teljesítendő követelmények:

- Órai jelenlét (hiányzások maximális száma: 3)
- Az aktuális olvasmányhoz kapcsolódóan egy nyitott, vitaindító kérdés vagy reflexió megfogalmazása (össz. 10)
- Aktív részvétel a diskussziókban
- Egy megadott/választott projekttel kapcsolatos elemző prezentáció megtartása
- Írásbeli vizsga teljesítése (kollokvium)

Értékelés szempontjai:

- Órai aktivitás
- Az olvasmányokkal kapcsolatos reflexiók, kérdések relevanciája
- A megadott/választott projekthez fűződő kutatás mélysége, az elemzés komplexitása
- A prezentáció felépítése, követhetősége, retorikai és esztétikai minősége
- A zárthelyi dolgozat (kollokvium) válaszainak pontossága, logikai-retorikai feszsége

Kollokviumra az bocsátható, akinek a félév során az órai hiányzásai nem haladták meg a 3 alkalmat, megtartotta a prezentációt és az olvasmányok több mint feléhez (min. 6) írt vitaindító kérdést! Utóvizsgára az jelentkezhet, aki az eredeti kollokviumon részt vett.

Értékelés módja:

- Gyakorlati demonstráció (prezentáció) értékelése
- Olvasmányokkal kapcsolatos (szóbeli, írásbeli) reflexiók értékelése
- Írásbeli vizsga (kollokvium) értékelése

Az érdemjegy kiszámítása:

- Kiváló (5) 91-100%
- Jó (4) 81-90%
- Közepes (3) 61-80%
- Elégséges (2) 51-60%
- Elégtelen (1) 0-50%

Amiből az olvasmányokkal kapcsolatos reflexiók 25%-ot, a prezentáció 25%-ot, a kollokvium 50%-ot tesz ki.

Kötelező irodalom:

- Lásd a „*Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai*” blokkban!

Ajánlott irodalom és média:

- Bostrom, N., 2003. The Transhumanist FAQ. World Transhumanist Association.
<https://nickbostrom.com/views/transhumanist.pdf>
- Braidotti, R., Hlavajova, M. (szerk.), 2018. Posthuman Glossary. New York: Bloomsbury Publishing.
- Colomina, B., Wigley, M., 2016. Are We Human?: Notes on an Archeology of Design. Zürich: Müller.
- Dunne, A., Raby F., 2001. Design Noir: The Secret Life of Electronic Objects. Berlin: Birkhäuser.
- Dunne, A., Raby, F., 2013. Speculative Everything: Design, Fiction, and Social Dreaming. Cambridge, Mass.–London: MIT Press.
- Fisher, M., 2020 [2009]. Kapitalista realizmus: Nincs alternatíva?. Ford. Tillmann Ármin és Zemlényi-Kovács Barnabás. Budapest: Napvilág.
- Horváth M., Lovász Á., Nemes Z. M., 2019. A poszthumanizmus változatai: Ember, embertelen és ember utáni. Budapest: Prae Kiadó.
- Morton, T., 2013. Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Nayar, P. K., 2014. Posthumanism. Cambridge: Polity Press.
- Norman, D., 2016 [1988]. The Design of Everyday Things. New York: Basic Books.
- Norman, D., 2005. Human-Centered Design Considered Harmful. Interactions, július-augusztus: 14–19.
- Oxman, N., 2016. Age of Entanglement. Journal of Design and Science.
<https://doi.org/10.21428/7e0583ad>
- Schneider Á., 2022. Az emberközpontú tervezés határai: spekulatív design és poszthumán állapot. Budapest: Typotex.
- The Disappearance of Man - Michel Foucault (1966). Facebook: Philosophy Overdose.
<https://www.facebook.com/watch/?v=782376622275835>
- Wakkary, R., 2021. Things We Could Design: For More than Human-centered Worlds. Cambridge, Mass.–London: MIT Press.

Egyéb információk: A kurzus keretében magyar és angol nyelvű forrásokat is feldolgozunk.

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv: Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: Hétfőnként (14:00-16:00) az M -131-es szobában vagy online. Előzetes email-es egyeztetés szükséges (schneider@mome.hu).